

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний аграрний університет
імені В.В. Докучаєва**

*Затверджено радою факультету
менеджменту і економіки
(протокол № 6 від 22 листопада 2017 р.)*

Державне та регіональне управління

Методичні вказівки до вивчення курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
зі спеціальності 242 Туризм

Харків – 2017

Укладачі:

доктор наук з державного управління, професор Г.П. Пасемко,
кандидат економічних наук, ст. викладач О.В. Чаговець

Рецензенти:

М.А. Латинін, доктор наук з державного управління,
професор, Харківського РІ НАДУ при президентіві України

В.О. Велієва кандидат економічних наук, доцент кафедри
статистики та економічного аналізу Харківського національного
аграрного університету ім. В.В. Докучаєва

© Пасемко Г.П., Чаговець О.В. 2017

© Харківський національний аграрний
університет ім. В.В. Докучаєва, 2017

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	3
2. Розширений план лекцій.....	4
Змістовий модуль 1. Основи державного управління.....	4
Тема 1. Основи теорії державного управління.....	4
Тема 2. Державна влада та державне управління.....	4
Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку..	5
Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління.....	5
Тема 5. Державне управління на регіональному рівні.....	5
Тема 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні.....	6
Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні.....	6
Змістовий модуль 2. Сутність та особливості функціонування органів державного управління на різних рівнях.....	7
Тема 8. Регіональні органи державного управління.....	7
Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні.....	7
Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади.	7
Тема 11. Державна служба в Україні.....	7
Тема 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади.....	8
Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління.....	8
Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління....	8
3. Семінарські заняття.....	9
4. Завдання для самостійної роботи	11
5. Методичні рекомендації для виконання контрольних робіт для студентів заочного відділення.....	13
6. Засоби діагностики успішності навчання.....	17
7. Розподіл балів, які отримують студенти.....	19

8. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС.....	19
9. Список рекомендованої літератури.....	20
10. Інформаційні ресурси.....	21

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний аграрний університет
імені В.В. Докучаєва**

ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ

Навчальний посібник

За заг. ред. проф. Г.П. Пасемко

Харків – 2018

УДК 351/354

Д 11

*Затверджено вченою радою ХНАУ ім В.В. Докучаєва
(протокол № 2 від 26 лютого 2018 р.)*

Рецензенти:

Т.М. Лозинська, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Полтавської ДАА;

Ю.Л. Філімонов, канд. екон. наук, доцент кафедри прикладної економіки та міжнародних економічних відносин ХНАУ ім. В.В. Докучаєва.

Автори: Пасемко Г.П., Беседіна Г.Є., Бага Л.Г., Довгаль С.В., Чаговець О.В., Порохняк Н.В..

Д 11 Державне та регіональне управління: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Г.Є. Беседіна, Л.Г.Бага та ін. за заг. проф. Г.П. Пасемко. – Харків: ХНАУ, 2018. – 319 с.

Навчальний посібник підготовлено відповідно до типової навчальної програми «Державне та регіональне управління» для вищих аграрних закладів освіти III-IV рівнів акредитації. Призначений для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент», 242 «Туризм». Підготовлений у відповідності до галузевих стандартів вищої освіти України з урахуванням досвіду роботи кафедри університету.

Він також буде корисним для державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, аспірантів та викладачів.

УДК 351/354

**©Харківський
національний
аграрний університет
ім. В.В. Докучаєва, 2018**

© Пасемко Г.П., Беседіна Г.Є.,
Бага Л.Г. та ін.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	3
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	4
ТЕМА 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	4
1.1. Державне управління: соціальна природа, системні характеристики, модель.....	4
1.2. Основні теорії державного управління.....	11
1.3. Еволюція предмета дослідження державного та регіонального управління.....	14
1.4. Регіон, як об'єкт державного управління.....	28
ТЕМА 2. ДЕРЖАВНА ВЛАДА ТА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ	32
2.1. Держава: сутність, основні риси.....	32
2.2. Державне управління: принципи, суб'єкти та об'єкти, цілі.....	39
2.3. Методи державного управління та їх сутність.....	46
2.4. Моделі державного управління.....	47
2.5. Адміністративно-територіальний устрій, як передумова регіонального управління.....	49
ТЕМА 3. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	54
3.1. Соціальний механізм державного управління в демократичному суспільстві.....	55
3.2. Державне управління в соціально-культурній (соціальній) сфері. Господарський механізм соціальної сфери.....	57
3.3. Державне управління в адміністративно-політичній сфері.....	66
ТЕМА 4. РОЛЬ РІЗНИХ ГІЛОК ВЛАДИ В ПРОЦЕСІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	73
4.1. Система органів публічної влади.....	73
4.2. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні	77
4.3. Президент України – глава держави	79
4.4. Кабінет Міністрів України – Уряд України.....	80
4.5. Центральні та місцеві органи виконавчої влади в Україні...	81
4.6. Судова влада в Україні	83
4.7. Система державного контролю в Україні.....	85

ТЕМА 5. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	95
5.1. Регіональне управління. Його цілі і задачі. Законодавство в сфері регіонально-адміністративного менеджменту.....	95
5.2. Поняття і сутність механізму реалізації державної регіональної економічної політики.....	102
МОДУЛЬ 2. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА РІЗНИХ РІВНЯХ.....	106
ТЕМА 6. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ, РОЛЬ В УПРАВЛІННІ.....	106
6.1. Конституційна модель розподілу влади в Україні.....	106
6.2. Система органів виконавчих влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки.....	119
ТЕМА 7. ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ.....	125
7.1. Кабінет Міністрів України – вищий орган в системі органів виконавчої влади.....	125
7.2. Центральні органи виконавчої влади: призначення, склад, компетенції.....	135
ТЕМА 8. РЕГІОНАЛЬНІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	143
8.1. Місцеві державні адміністрації: правовий статус, компетенції.....	143
8.2. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.....	150
8.3. Структура місцевих державних адміністрацій.....	153
ТЕМА 9. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЙОГО ОСОБЛИВА РОЛЬ У РЕГІОНАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ.....	156
9.1. Періодизація історії місцевого самоврядування в Україні...	156
9.2. Місцеве самоврядування у державному управлінні України. Проблеми функціонування та напрями реформування.....	161
МОДУЛЬ 3. ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ...	194
ТЕМА 10. ВНУТРІШНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	194
10.1. Орган влади як об'єкт організації.....	194
10.2. Організація як процес і функція управління.....	198

<i>10.3. Сутність і особливості менеджменту органу державної влади.....</i>	202
<i>10.4. Стратегічне управління та формування програми діяльності органу державної влади.....</i>	210
<i>10.5. Контролінг у діяльності органу державної влади.....</i>	222
<i>10.6. Інформаційне забезпечення внутрішньої організації органу державної влади.....</i>	224
<i>10.7. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади.....</i>	232
<i>10.8. Компетенція органів виконавчої влади: питання теорії....</i>	237
ТЕМА 11. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА В УКРАЇНІ.....	243
<i>11.1. Інститут державної служби: поняття і зміст.....</i>	243
<i>11.2. Соціальний характер державної служби.....</i>	250
<i>11.3. Законодавче регулювання державної служби.....</i>	255
ТЕМА 12. ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ...	269
<i>12.1. Загальна соціальна ефективність державного управління.....</i>	269
<i>12.2. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади</i>	270
<i>12.3. Контроль як функція державного управління: поняття і основні принципи.....</i>	272
<i>12.4. Види державного контролю.....</i>	277
<i>12.5. Судовий контроль щодо виконавчої влади: особливості розвитку адміністративної юстиції в Україні.....</i>	281
МОДУЛЬ 4. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ.....	287
ТЕМА 13. ВІДНОСИНИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ	287
<i>13.1. Взаємодія органів публічної влади з об'єднаннями громадян.....</i>	287
<i>13.2. Взаємодія органів публічної влади з трудовими колективами, підприємствами, установами, організаціями</i>	293
ТЕМА 14. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ.....	295

<i>14.1. Побудова Концепції адміністративної реформи – програми вдосконалення державного управління.....</i>	296
<i>14.2. Основні напрями вдосконалення системи регіонального управління.....</i>	304
ВИКОРИСТАНА ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	310